

Bu Proje, Avrupa Birliđi, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

BİR İDARİ İŞLEME KARŞI DAVA AÇMA SÜRECİ

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

İdari Yargıda Bir İdari İşleme Karşı Dava Açma Süreci

İdari dava idare tarafından yapılan işlemlere karşı açılan dava demektir. Diğer bir deyişle, idarelerin, kamu hukukuna dayalı olarak tek taraflı tesis ettikleri işlemlerin iptali ile yine idari eylem ve işlemlerden kaynaklanan tam yargı ve idari sözleşmelerden doğan davalar idari davalardır.

İdari yargıda **“yazılı yargılama kuralı”** işlemektedir. Her türlü talep yazılı olarak yapılır. Bu nedenle dilekçeniz davada en önemli aracınızdır. Dilekçenizin özenle hazırlanmasını sağlamak sizin sorumluluğunuzdadır. Avukat tutmak zorunlu değildir. Herkes kendisini ilgilendiren konularda dava açma hakkına sahiptir; ancak dava açmanın ciddi sonuçlar doğurabileceğini de göz önünde bulundurmanız gerekir. Bu nedenle bir avukatın yardımını almanız yararlı olacaktır. Mali durumunuz avukat tutmaya uygun değilse bulunduğunuz İl Barosuna başvurarak **“Adli Yardım”** kapsamında ücret ödemeksizin avukat atanmasını talep etme hakkına sahip olduğunuzu unutmayınız. Bu konuda lütfen **“İdari Yargıda Adli Yardım”** broşürüne bakınız. İdare ve Vergi Mahkemesi olmayan yerlerde dava açanlar, **“Asliye Hukuk Mahkemeleri”**ne başvurmalıdır. Ayrıca yurt dışında Türk Konsolosluklarına da dilekçe verilebilir.

Dilekçe İçeriğinde Olması Gerekenler

- Dava dilekçesinin içeriğinde yer alması gerekenler İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 3'te yer almaktadır. (Bkz. <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577-20130701.pdf>)

Kamu kurum ya da kuruluşlarından vatandaşa gönderilen tebligatlara karşı idari işlemin ilgisinin (idari yargıda dava açmak isteyen vatandaşın) bir dava dilekçesi yazması gerekir. Dilekçenin içeriğinin yasaya uygun olması ve davanın doğru talep ile açılması vatandaşın idari işlemi yargısal denetime tabi tutabilmesi için zorunludur.

Dava konusu idari işlemin dava dilekçesinin ayrılmaz bir parçası olduğu unutulmamalıdır. Dava açılacak işleme karşı iptal istemine yer verilerek, **iptali istenen işlemin açık ve net bir biçimde hiçbir tereddüte yer bırakmayacak şekilde belirtilmesi** ve buna ilişkin düzenlenen dava dilekçesinin ıslak imzalı örneğinin **davalı sayısından bir fazla olacak şekilde** hazırlanması gerekmektedir.

Ayrıca dilekçeye dava konusu belgenin kendisinin ya da bir örneğinin eklenmesi gerekir. Davalar ayrıca UYAP portalı üzerinden elektronik imza ile de açılabilmektedir.

- Dilekçe ya da dava sürecindeki eksiklerin hızlıca tamamlanmasının sağlanması amacıyla **davacının güncel adres bilgilerinin dilekçede doğru bir biçimde yer alması** önemlidir.

ÖNEMLİ!

Dilekçeyi doğru ve eksiksiz yazmak ve özellikle dilekçedeki güncel adres bilgilerinin hatasız belirtmek dava sürecinin uzamasının önüne geçecektir.

- Buna göre öncelikle dilekçenin verileceği görevli ve yetkili idare ve vergi mahkemesi belirlenerek dava dilekçesinin görevli ve yetkili mahkemeye hitaben yazılması ve sunulması gerekmektedir.

● Buna ek olarak dilekçe,

- Davanın taraflarının **kimlik ve adres** bilgisini, eğer vekil ile temsil ediliyorlarsa **vekilin kimlik ve adres bilgisini**,
- Dava konusu, dava konusunun sebebi ve dayandığı delilleri,
- Dava konusu **idari işlemin vatandaşa yazıyla bildirildiği tarihi**,
- Vergi, resim, harç ve buna benzer mali yükümlülükler, bu yükümlülüklerin zam ve cezalarının konu edildiği davalarda dava konusu miktarı,
- Vergi davalarında verginin ya da vergi cezasının cinsini, yılını, bunun tebliğ edildiği ihbarnamenin numara ve tarihi ile vergi yükümlüsünün hesap numarasını,
- İdarenin bir işlem, eylem ya da sözleşmesinden kaynaklanan zararların tazminine ilişkin davalarda tazminat miktarını, eksiksiz içermelidir.

Davacı Olmanın Koşulları

Davacının Belirlenmesi

Bir idari işleme karşı dava açabilmek için öncelikle söz konusu idari işlemin muhatabı/ilgilisi olmak gerekir. Böylelikle vatandaş o idari işlemin davacısı ve davanın da tarafı olur. Bunun olabilmesi için iptal davalarında menfaat ihlali, tam yargı davalarında kişisel hakkın doğrudan muhtel olması gerekmektedir.

Menfaat ihlali, dava konusu ile dava konusunu yargıya taşıyan vatandaş arasında kurulan hukuki ilişkiyi ifade eder. Başka bir anlatımla, dava açıldığı sırada idari işlemin ilgisini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemesi, idari işlem ile vatandaş arasında meşru/hukuka dayanan bir ilişki olması gerekmektedir.

Davanın Açılacağı

Mahkemenin Belirlenmesi

Dava dilekçesinin dava konusu uyuşmazlığı çözmeye görevli ve yetkili idare ve vergi mahkemesine sunulması gerekir. İdare Mahkemeleri genel görevli mahkemelerdir, Danıştayın ilk derece mahkemesi sıfatı ile baktığı davalar ile vergi mahkemeleri özel görevlidir.

Cumhurbaşkanı kararlarına, Cumhurbaşkanınca çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri dışındaki düzenleyici işlemlere (örneğin bir yönetmelik), bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere karşı dava (ilk derece mahkemesi olarak) Danıştayda açılacaktır **(2575 Sayılı Danıştay Kanunu m. 24 bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2575.pdf>)**

Bunun dışında kalan uyuşmazlıklar bakımından ise dava idare veya vergi mahkemelerinde açılır. 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanunun 5. ve 6. maddeleri idare ve vergi mahkemelerinin görevlerini düzenler. **(Bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2576.pdf>)**

Buna göre, uyuşmazlığın konusu genel idare ve yerel yönetimlere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile bu konularda Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davalara ilişkin ise dava **vergi mahkemelerinde** çözülür.

Vergi mahkemelerinin görevine girenler ile Danıştay'ın ilk derece mahkemesi olarak gördüğü uyuşmazlıklar dışındaki tüm davalar idare mahkemelerinde açılır.

Davaya bakmaya yetkili mahkemenin belirlenmesi ise **İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 32 ve devamındaki hükümlere göre belirlenir. (Bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577-20130701.pdf>)**

Buna göre, aksine bir kural bulunmadığı hallerde, genel kural idari işleme karşı açılacak davanın idari işlemi ya da sözleşmeyi yapan idarenin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi olmasıdır. Örneğin vatandaşa tebliğ edilen idari işlem İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü tarafından yapılmış ise dava İstanbul İdare Mahkemesi'nde açılır.

Genel kural bu olmakla birlikte, kanunda belirli uyuşmazlıklar için farklı yetkili mahkemeler öngörülmüştür. Örneğin, İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 33'e göre (**Bkz. <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577-20130701.pdf>**), bir kamu görevlisinin atanması ve nakil işlemine ilişkin bir dava söz konusu ise kamu görevlisinin yeni veya eski görev yeri idare mahkemesi yetkilidir. Bir başka örnek olarak İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 34'e göre, dava imar, kamulaştırma, yıkım, işgal, tahsis, ruhsat ve iskan gibi taşınmaz mallarla ilgili mevzuatın uygulanmasından kaynaklanan bir uyuşmazlıkla ilgili ise yetkili mahkeme taşınmaz malların bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir.

Vergi uyuşmazlıklarında ise yetkili vergi mahkemesi **İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 37'ye göre** (**Bkz. <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577-20130701.pdf>**) uyuşmazlık konusu vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümleri tarih ve tahakkuk ettiren, zam ve cezaları kesen, ödeme emrini düzenleyen vergi dairesinin bulunduğu yerdeki vergi mahkemesidir.

ÖNEMLİ!

Davalar öncelikle özel yetki kuralı belirlenen mahkemelerde açılabilir. Özel yetki kuralı belirlenmemiş ise, genel yetki kuralı uyarınca işlem ya da sözleşmeyi yapan idarenin bulunduğu yerde açılabilir. Davanın yetkili mahkemede açılması dava sürecinin uzamasının önüne geçilmesi bakımından önemlidir.

Dava Dilekçelerinin Verileceği Yerler

Dava açılması aşamasında dilekçe ve her türlü belge görevli ve yetkili idare veya vergi mahkemelerine hitaben yazılır ve iletilir. İdare ve vergi mahkemesi olmayan yerlerde dava açanlar asliye hukuk mahkemeleri aracılığıyla davalarını açabilirler. Yurt dışında bulunan ve dava açmak isteyen vatandaşlar ise buldukları yerdeki Türkiye Cumhuriyeti Konsoloslugu aracılığıyla dava açabilirler.

ÖNEMLİ!

Dava açılırken dilekçenin verileceği yerler İYUK madde 4'te düzenlenmiştir.

(Bkz. <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577-20130701.pdf>)

- Hazırlanan dava dilekçesiyle Mahkeme binasına gelinir.
- Bina içerisinde bulunan ilgili kısımdan dosya gömleği temin edilir ve sonrasında Mahkeme veznesine gelinir.
- Numaratörlerden sıra alınır.
- Sıra geldikten sonra veznedeki görevli personele hazırlanan dilekçeler verilir.
- Görevli personel tarafından **UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi)** sistemine kayıt yapılarak davaya ait harç ve masraflar (*tam yargı davaları ile yürütmenin durdurulması istemli dosyalarda ücret farklılıkları görülebilir*) tahsil edilir ve bu işlemten sonra dosyanın tevzii işlemi yapılarak davanın hangi mahkemede görüleceği sistem tarafından belirlenir.
- Hazırlanan **tevzi bilgi formu ile tahsil edilen tutarlara ilişkin makbuzların bir örneği dosyaya konulur**, bir örneği ise görevli personel tarafından ilgisine teslim edilir ve bu şekilde dava açılmış olur.
- Ayrıca tevzi bilgi formunda **davanın tahmini olarak ne kadar sürede karara bağlanacağına ilişkin bilgi** yer almaktadır.

Davanın UYAP aracılığıyla elektronik ortamda açılması da mümkündür (<https://vatandas.uyap.gov.tr/>). Böylelikle fiziksel olarak mahkemeye gitmeden dava dilekçesi ve dilekçenin ayrılmaz parçası olan dava konusu idari işlemin UYAP sistemine yüklenerek zaman ve enerji kaybı olmaksızın açılması sağlanabilir. Bu şekilde dava açmanın adil yargılanma hakkının sağlanması bakımından mahkemeye bizzat başvurarak dava açmaktan hiçbir farkı yoktur. (Davanın elektronik ortamda açılabilmesi için e-imza ya da mobil imza bulunması gereklidir.)

Dava Açma Süreleri

Vatandaşın davasının mahkeme tarafından görülebilmesi için **davanın dava açma süresi içinde açılmış olması gerekir.**¹

Buna göre genel kural tebliğ edilmesi gereken bir **idari işleme karşı açılacak davanın, idari işlemin tebliğini izleyen günden itibaren, eğer özel bir kural belirtilmemiş ise 60 (altmış) gün** içinde açılmasıdır.

İdari işlem yönetmelik gibi genel düzenleme içeren bir idari işlem ise bu işlemin ilanını izleyen günden itibaren dava açma süresi başlar.

İdari işlem için ilgili kanunlarda farklı bir süre düzenlenmişse özel düzenlemedeki süreler göre dava açılmalıdır.

¹ Dava açma süreleriyle bu sürelerin başlangıcı hakkında bilgi Anayasa madde 125/3 ile İdari Yargılama Usulü Kanunu madde 7 ve 8'de düzenlenmiştir.

ÖNEMLİ!

Kanunda belirtilen süre içinde açılmayan dava hakkı düşer. Diğer bir ifadeyle, vatandaş kanunda belirtilen süre içinde dava açmadığı takdirde haklı dahi olsa davası mahkeme tarafından görülmez. Dava açmak için genel kural 60 gün olmakla birlikte bazı işlemler için kanunlarda farklı süreler öngörülmüş olabilir. O zaman da bu farklı süre dolunca dava açma hakkı düşer.

ÖNEMLİ!

Dava açarken tebligat tarihine dikkat edilmelidir.

Sürelerin hesaplanmasında tatil günleri de sürelere dahil edilir. Ancak, dava açma süresinin son günü bir tatil gününe denk gelmişse dava açma süresi tatil gününü izleyen ilk iş gününün mesai bitimine kadar uzamış sayılır.

Dava açma süresi adli tatile denk gelen bir günde son ererse dava açma süresi adli tatilin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır.

Davanın Açılmasının Sonuçları

Vergi mahkemelerinde açılacak davaların bir kısmı hariç olmak üzere, vatandaşın davaya konu ettiği idari işlemin uygulanması dava açılması ile durmamaktadır. (Bkz. İYUK madde 27; <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2577&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>)

Dava konusu işlem hukuk düzeninde sonuçlarını doğurmaya devam etmektedir. Dava konusu idari işlemin dava süresi boyunca uygulanmasının önüne geçmek isteyen vatandaş dilekçesinde mahkemeden “**yürütmenin durdurulması**” talebinde bulunabilir.

BAZI FAYDALI HUKUKİ TERİMLERİN ANLAMLARI

■ Adil Yargılanma Hakkı

Bir bireyin medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili olarak karşılaştığı uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar karşısında adil yargılanma hakkı vardır. Adil yargılanma hakkı, davanın, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız mahkemelerde, makul süre içinde, hakkaniyete uygun ve kamuya açık (aleni) olarak görülmesi anlamına gelir.

■ İhbarname

İlgiliye yazılı bir şekilde yapılan bildirim.

■ İlk Derece Mahkemesi

Davaları birinci derecede gören ve çözümleyen mahkeme.

■ Menfaat İhlali

İptal davası açmak için gerekli olan davanın tarafı olma ehliyetidir. Dava konusu ile davacı arasındaki hukuki bağı ifade eder.

■ Muhatap

Karşı taraf, kendisine başvurulacak kişi, kurum ya da kuruluş/ gerçek veya tüzel kişi.

■ Muhtel

Zarara uğramış olma durumu

■ Tam Yargı Davası

İdarenin aldığı kararlardan veya yaptığı eylemlerden dolayı zarara uğrayan kişinin zararını idareden alabilmesini sağlayan ve idari yargıda görülen dava.

■ Tebligat

Hukuki bir işlemin, ilgili kimsenin bilgisine sunulması için yetkili makamın, yasa ve usulüne uygun bir biçimde yazı veya ilanla yaptığı bildirim işlemi.

■ Tebliğ Etmek

Yazılı olarak bildirmek.

■ Tevzi Bilgi Formu

Davanın hangi mahkemeye dağıtıldığını gösteren, davanın dosya numarasını da içeren bilgi formu.

■ Tevzii İşlemi

Dağıtma işlemi.

■ UYAP

Ulusal Yargı Ağı Projesi.

■ Yetkili Mahkeme

Davaya bakmakla kanunen yetkilendirilmiş mahkeme.

■ Yürütmenin Durdurulması

Verilen idari bir kararın uygulanmasını geçici olarak durdurmak amacıyla yetkili yargı merciine başvurulması.

Bu Proje, Avrupa Birliđi, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

ÖNEMLİ BİLGİ

Bu broşür, Türk İdari Yargı Sistemi ve haklarınız konusunda size genel bilgiler vermek amacıyla **“İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi”** kapsamında hazırlanmıştır. Kolayca anlaşılabilmesi için metinler sadeleştirilmiş ve mümkün olduğu ölçüde hukuki terimler kullanılmamıştır. Yalnızca bu broşürde yer alan bilgilere dayalı olarak işlem yapmak hak kayıplarına yol açabilir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca hukuki danışmanlık yapma yetkisi yalnızca baroda kayıtlı avukatlara aittir. Bu materyaller, bilgilendirme amaçlı hazırlanmış olup maddi imkânlarınızın yetersiz olması durumunda Adli Yardım talepleri Barolar tarafından karşılandığından, söz konusu talebin bulunduğunuz yerdeki Baro Başkanlığı Adli Yardım Merkezine yapılması gerektiğini bilgilerinize sunarız.

Lütfen tam ve doğru bilgilenmek için broşürün tamamını okuyunuz.

Tüm broşürlere projenin internet sitesinden ulaşabilirsiniz:

<https://idariyargiprojesi.adalet.gov.tr>

“İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi” Ortak Projesi Avrupa Birliđi, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Projenin nihai faydalanıcı kurumudur. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

www.coe.int/tr/web/ankara

Avrupa Konseyi, Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş bünyesinde 46 üye devlet bulunmaktadır. Avrupa Konseyi üye devletlerinin tamamı; insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün korunmasını teminat altına almak üzere tasarlanmış olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmesi'nin üye devletlerdeki uygulamasını denetler.